

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

NUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya.

Números atrasats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NUM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

INSEPARABLES

CRONICA

Tristes! Ab aquest títol ha publicat tres dominicals lo Director del *Diari de Barcelona*: tres jeremiadas contra 'l modo de ser de las societats modernes.

Comensa per reconeixer que no mes hi ha un llibre bó: lo *Catecisme*. Tots los demés ell els crema. Aixís tal com sona. Sobre 'l particular fins diu que 's reconcilia ab Omar, l' incendiari de la Biblioteca de Alexandria. Lo *Catecisme* ha de bastar als cristiáns lo mateix que 'l *Koran* als moros, com á únich pou de ciencia y com á única font de veritat.

Lo compendi de la felicitat en aquesta vida y 'l símbol del progrés humá no es el sabi que domanya las forsas naturals com lo calorich y l' electricitat posantlas al servey del home, no es lo microbiologista qu' escruta las maravellas del microcosmos; no es el filósoph que descubreix una nova teoria humanitaria y civilisadora; no es el polítich que fá aplicació de una nova ley basada en la justicia y lo dret; es sols lo capellá qu' ensenya la Doctrina cristiana. Y si l' inculca á cops de canya, millor que millor.

¿Qué volen dir las maravellas de la civilisació, acumuladas á través dels sigles pera proporcionar al home la major suma de benestar possible?

Prenent en sério una genialitat poética, que no altra cosa es lo prólech de las *Oracions* de 'n Rusiñol, lo Sr. Mañé y Flaquer abomina de tots los fruyts de l' arbre del progrés, per quant, segons ell implican la supeditació del esperit á la materia, y l' existencia de una societat descreguda, hidrópica de ambició, y corsecada pel neguit y la concupiscencia.

Creu lo Sr. Mañé que l' home viuria mes tranquil, si deixantse de tots aquests afanys de milloras, s' atingués estrictament á las ensenyansas contingudas en lo *Catecisme*. Pero, á mí 'm sembla, qu' encare aixís no n' estaria prou de tranquil. Per estarho completament, millor fora que 's convertís en penya. L' home te necessitats y las penyas no 'as coneixen. L' home es un ser animat y sensible, y las penyas no se senten de res, ni quan las esbossinan á barrinadas.

**

Jo no puch creure que D. Joan al dir lo que diu parli ab sinceritat. Mes aviat se 'm figura que s' ha proposat secundar aqueixas corrents reaccionarias, mes subrepticias que naturals y fundadas que avuy se ceban en algúns esperits débils, haventn'hi molts altres que aparentan seguir las pel compte que 'ls hi te particularment, y no perque creguin en la seva eficacia social.

Si anessem á buscar exemples de materialisme descarnat, traduhit á la práctica per un afany insaciable de riquesas y de predomini, 'm sembla á mí que 'ns sería molt fácil trobarlos ab molta abundancia precisament entre algúns elements que aparentan una gran religiositat y un gran respecte al *Catecisme*.

La comedia ó la farsa de la moixigatería que s' está representant conta ab algúns primers actors y ab una numerosa comparsaría. Pero tots hi son per lo mateix: per viure ab las majors comoditats possibles, per enriqueirse, per dominar. Sense necessitat de subjectar á un exámen detingut tots los casos que 's prestan á la experimentació bastará fixarse en las tendencias de la major part de las corporacions religiosas últimament establertas, principalment las que 's dedican á la ensenyansa. ¿Qué son mes qu' empreses industrials, que subjectan los seus serveys á tarifa, y que mercés á las ventatjas mate-

rials de l' organisació comunista, deixan sense pá als professors privats, que tenen al seu cárrech lo sosteniment de una familia? ¿No s' enteran aqueixas comunitats del *Catecisme*?

Y encare aquestas en condicions mes ó menos acceptables treballan; pero ¿qué dirém de tantas altres, sense ofici conegut, que 'ns assombran ab lo públich esclat de sas riquesas materials manifestadas en los convents suntuosos que 's construixen? ¿Surten també del *Catecisme* aquest edificis magnífichs y lo que revelan?

Aquesta perversió del espiritualisme monástich es lo que hauría de posar trist al Sr. Mañé, y no que la societat laica s' entregui á cor obert als goigs de la vida, deguts á las milloras del progrés en totas las sevas manifestacions.

Pero en veritat que las *tristesas* del Director del *Diari* pel tó exagerat qu' en ellas campeja, mes semblan fillas de un afany de *pose*, que de una convicció íntima y sincera. Si siguessen realment sentidas, fins nosaltres ens posaríam tristos... Pero *tristos* per ell, puig ens figuraríam qu' está veient lo mon á través dels cristalls de una hipocondría incurable.

En cambi la majoría dels seus lectors tením per segur que farian com l' inglés del quiento.

Se tocava en un concert una de las mes sentidas y desgarradoras sonatas de Chopin. Un inglés fort com un roure, roig com un perdigot, vessant salut per tots els poros, després de remoures pel silló sentint las notas malaltissas fillas de l' imaginació excitada del gran músich, se va alzar, retirantse de la sala.

Y quan després li preguntaren perque se 'n havia anat, respongué:

—Chopin y un servidor no 'ns podém entendre: ell está malalt y jo estich molt bo gracias á Deu.

Lo Sr. Hinojosa 'ns deixa.

L' Associació dels Pares de Familia está de péssam. Com á fills criats als seus pits, els estimava y atenía en tot y per tot. De manera que estimant com á fills als Pares de Familia, lo Sr. Hinojosa venía á ser l' Avi de la Fulla.

L' *Avi*... es á dir: un nou elefant, pesat com l' *Avi* del Parch, y ab una gran trompa que molt sovint pera fer presa sortía fora de la cleda de la legalitat.

Lo *Diari de Barcelona* encomia entre altres qualitats del governador cessant *su exquisita cortesía*.

De aquesta jo 'n puch respondre. Una sola vegada vaig visitar-lo, y 'm tingué al seu despaig de peu dret com un estaquirot, mentres feya seure á tothom que entrava, y despatxava á tothom, fins als que havían entrat després de un servidor.

Quan sigué servit escoltarme, al manifestarli l' assumpto que allí 'm portá, y que contaré un altre día, per ser molt curiós y revelar l' us que s' ha estat fent de la suspensió de las garantías, lo *cortés* D. Eduardo 'm parlá sempre ab desabrida altivés, y al ferli present certa disposició de la ley de policia de imprenta, 'm digué qu' era impossible que la ley digués alló, no cuidantse de mirarho; al contrari, 'm girá l' espatlla, tocá 'l botó de un timbre, y m' entregá al bras secular del Sr. Egozcue qu' es una especie de carca-rabias, perque m' entengués ab ell. De manera que major *cortesía* ab un periodista, no pot donarse.

**

El *Diluvio* s' ha empenyat inútilment fins ara en que 'l Sr. Hinojosa dongui compte dels fondos de la Higiene. Altres governadors que no blasonavan de tanta moralitat com l' Avi de la *Fulla*, al cessar en lo seu cárrech han rendit aquestes comptes sense

necessitat de agenas excitacions. Pero 'l governador últim ja no 's diu Hinojosa; sobre aquest particular se llama Andana.

No obstant, jo encare confio que 'ls comptes seran donats, y en una forma que no podrà menos de satisfer moltíssim á la gent devota y als mateixos de la Fulla.

En efecte, segons un periódich tant bon punt haja fet entrega del mando de la provincia al seu successor, D. Eduardo anirà á passar uns quants dias á Montserrat.

Lo Diluvi que sempre ha tingut molt bó ab los frares de aquell santuari, se n' hi podrà anar al mateix temps que 'l Sr. Hinojosa, y allà tindrà ocasió de presenciar una escena conmovedora, si es cert lo que acaban de assegurar-me.

Segons aquesta versió, D. Eduardo, sempre atent á secundar las iniciativas de la Associació de Catòlics qu' está decorant lo camí de la Cova ab un Via-Crucis, projecta destinar aquells fondos misteriosos á la construcció de un Misteri... de goig.

A aixó y res mes que á aixó pot obehir la seva visita á Montserrat.

P. DEL O.

LOS IMPERTINENTS

IMITACIÓ

Lo vellet Pere Martí,
un diumenje al dematí.

lo séu burro va guarní
per aná á fra.

Portava á son net del bras,
y tots tres, á peu, tras-tras,
camina, caminarás,
cap á la vila.

Y anant pel gran caminal,
van trobar á un majoral
que va dí al vell:—Muntéu dalt;
no siguéu ase.—

Té rahó,—en Pere pensá
y cama-sí, cama-allá,
sobre 'l ruch se va instalá,
y 'l noy á pata.

Portava sachs al molí
una dona en un roci;
fá aturá á en Pere Martí
y aixís li parla:

—¿Qué no teniu compassió
d' aquest pobret infantó,
que ab la pols y la caló
ja boy s' ofega?—

Baixa en Pere de caball,
puja al nen ab molt treball
y li diu:—Apa, brivall,
tente ben tiesso.

Van seguint lo séu camí,
y un que traginava ví
á aquell jayo aixís va dí,
pero ab bons modos:

—¿Perque teniu d' aná á peu?
Per ventura no cabéu
sobre 'l burro? Apa, pujéu,
que jo us ajudo.—

Está clá ab lo pes feixuch
d' aquell noy y 'l vell xaruch

LA DESAPARICIÓ DELS BENS

¡Busca que busca!
Tot s' ha mirat,

y 'ls bens no 's troban...
¡Potsé han volat!

CERTAMEN DE CARTELLS ANUNCIADORS
de la pròxima Exposició de Belles Arts.

MIRABENT
(Premi)

lo ventre del pobre ruch
tocava à terra.
Un pagés que anava al trós,
veu lo caminar gansós
del burro, que ab pés tant gros
boy no 's movia;
diu al vell:—¿Que os heu locat
fent aná tan carregat
aquest ruch?—Y 'n Pere airat,
ni sé 'l escolta.
Pero murmurava 'l vell:
—D' aquí en avant, ¡voto á nell!
ja no prenc cap més consell.
Faré 'l que 'm sembli.

FÉLIX CANA.

¡VALENT REMEY!

Coneixia jo en altre temps un cansalader que tenia la pretensió de sapiguer curar totas las malalties.

Y totas las volia curar ab el mateix remey.

—¡El ventre 'm fa mal!—li deya algú.

—Unas bonas fregas de llart blanc—responia ell ab accent de perfecta convicció.

—M' hi donat un cop al bras...—li explicava un altre.

—Una untura de llart blanc.

—M' han sortit durícias al peu...

—Póssishi un xich de llart blanc...—

A escoltarlo á n' ell, el llart blanc feya miracles. No havia arribat encare al extrém de ressucitar als morts; pero á copia d' experiments y probaturas y sobre tot, procurant perfeccionar el llart, ¿quí 'ns deya que ab el temps no 's lograria convertirlo en una verdadera panacea?

Provisionalment, el fervorós cansalader no 's des-cuydava d' aplicarlo en tants cassos com se li presentavan.

¿Tos?... Llard blanc.

¿Dolor al pit?... Llard blanc.

¿Erupcions cutáneas?... Llard blanc.

El seu ideal era enllardar l' humanitat... y vendre á bon preu tot lo llart blanc que produhia á casa seva.

Diumenje, al llegir el *Brusi*, vaig recordarme desseguida d' aquell famós cansalader y del seu sistema curatiu.

Segons el senyor Mañé, el malestar de la societat moderna 's deu únicament á la perdua de las antigas creencias. Estém intranquils, agitats, tristos; vivim infelissos y de mal humor perque hem olvidat

CERTÁMEN DE CARTELLS ANUNCIADORS
de la pròxima Exposició de Belles Arts.

LLIMONA
(Accésit)

CERTÁMEN DE CARTELLS ANUNCIADORS
de la próxima Exposició de Bellas Arts.

FELIU DE LEMÚS
(Accésit)

las prácticas religiosas y las ensenyansas de la iglesia.

¿Cóm la curarém la malura que 'ns corseca y aniquila?

Ab el remey del cansalader: ab llart blanch... Lo llart blanch de la fel

Al desequilibri que la civilisació 'ns ha portat, lo senyor Mañé no hi veu altra medicina aplicable que la fe religiosa.

La fe 'ns ha de tornar la pau, la calma, la felicitat del ánima y la salut del cos. La fe ha de resoldre 'ls problemas del treball; ha d' arreglar la qüestió económica; ha d' evitar las explossions de calderas y 'ls xoques de trens... Vinga 'l restabliment de la fe, y ja podém dormir tranquils. Los treballadors no 's declararán en huelga, ni 'l pa s' apujará, ni 'ls vapors que arriban d' América ó de Filipinas torranarán carregats de ferits y malalts.

—¡Llart blanch, forsa llart blanch, y quedarà curat tot!

¡Fe, molta fe... y ja us hi podeu tombar d' esquena!

Hi ha que confessar, ab tot, que 'l meu cansalader tenia sobre 'l senyor Mañé una gran ventatja. L' home preconisava 'l llart blanch y cantava en tots los tons las sevas excelencias: pero al pregonarlas,

el facilitava. May, després d' haver ponderat las excelencias del llart, s' havia olvidat de dir:

—A casa 'n tinch de molt bo.

El senyor Mañé 'ns aconsella unas quantas fregas de fe; arriba fins á assegurararnos que ab l' us constant de la fe 'ns curarém d' una manera radicalissima.

—Gastéu fe, acudíu á la fe, probéu altre cop la fe...

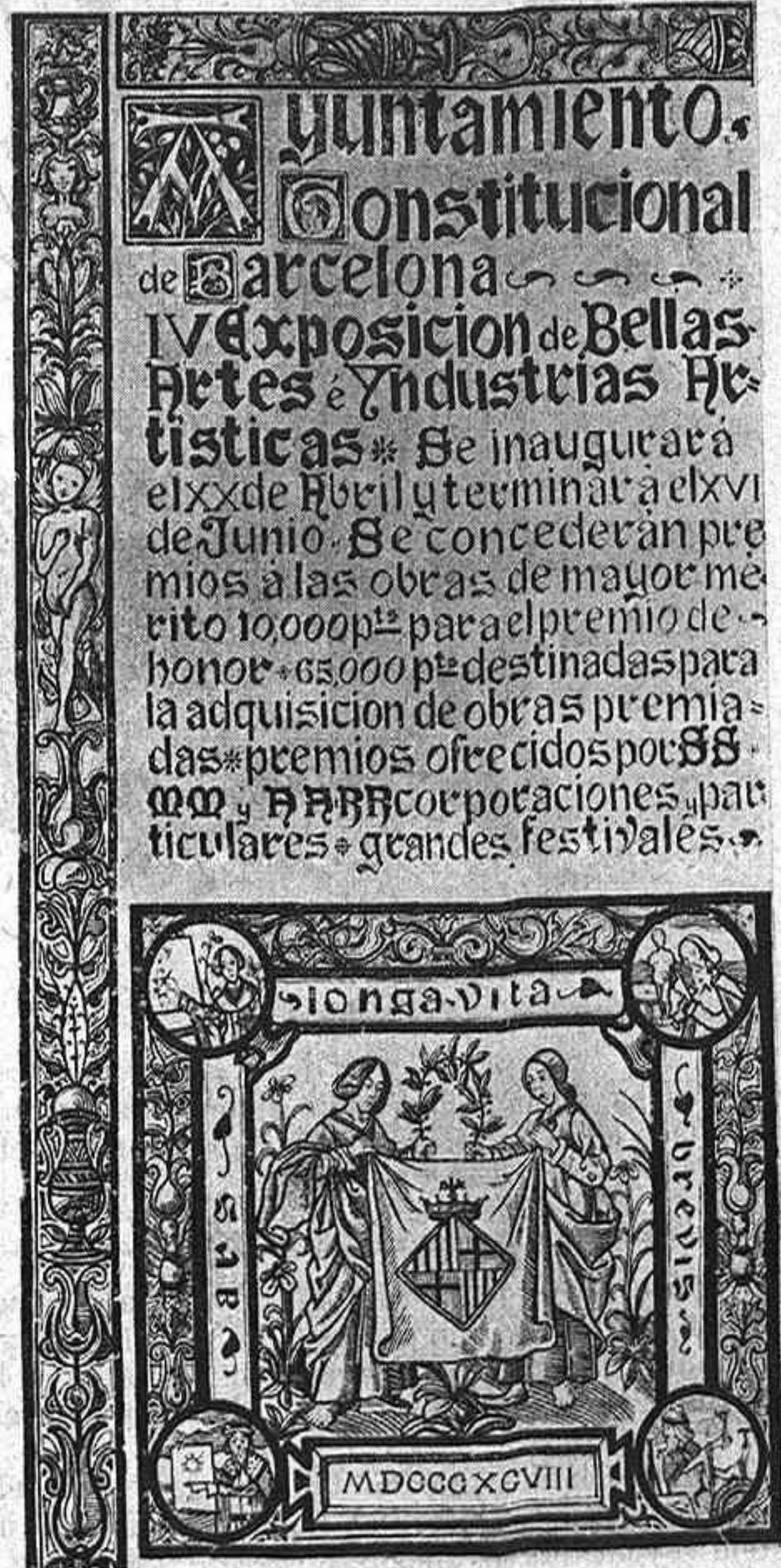
Pero ¿ahónt la trobarém aqueste fe qu' está receptantnos? ¿Ahónt ne venen? ¿Per qué no 'ns diu també, com lo cansalader:

—A casa 'n tinch de bona?

Tal vegada si 'l senyor Mañé 's prengué la pena de mirarse la cosa á través d' un altre prisma que no fos lo de la seva... cansaladería, avants de convertirse en impotent paladí de la fe procuraría buscar las causas de que aquesta fe, que tant troba á faltar, haja desaparecut.

Cabalment si la gent no te fe es perque veu lo que fan els que encare dihen que 'n tenen. Els mals exemples dels cansaladers son los que mes han des

CERTÁMEN DE CARTELLS ANUNCIADORS
de la próxima Exposició de Bellas Arts.

(Inst. RUS, colaborador artistic de LA ESQUELLA.)

GUAL

(Accésit)

BORRATXO DE BON HUMOR

—Vacha, aném al cuartelillo á dormir la mona.

—¿Qué no m' hi podrias portar ab el carretó, encare que fos pagante un parell de copetas?

acreditat el llart y han fet duptar de la seva eficacia.

Agafi una dotzena de personas de las que gastan fe; examini la seva vida, llegeixi en los fulls de la seva consciencia, y veurá 'l senyor Mañé quíns miralls li resultan.

¡Valenta confiansa podém tenir en la fe quan els seus depositaris la tractan ab la despreocupació que estém veyant tots los dias!...

El mateix senyor Mañé, que ab tant empenyo sembla volguer restablir lo seu imperi, 's fica en un *Uo* que acaba per fer riure al lector menos donat á bromas.

—Som infelissos—diu—perque hem perdut la fe.—

De modo que, segons ell reconeix, la fe está perduda; per xó som infelissos. Bueno.

—No viurém tranquils, no recobrarém la pau y la calma—diu mes endavant—fins que torném á abeurarnos en la fe.—

Lo qual ve á significar que recorrent altra vegada á la fe, aixó seria posar oli en un llum.

¿Qué mes senzill, donchs, sapiguent el secret, que acudir á la fe desseguida, per viure altre cop com uns benaventurats?

¡Ay de mí!...

com diuen en *El rey que rabió*: no podém acudir á la fe, perque es imposible. El senyor Mañé ho sab, y tant ho sab, que no 's recata de dirho:

—La fe, una vegada perduda, no 's recobra may mes.—

¿Ne tenim nosaltres? No; ell ho sab: l' hem perduda.

¿L' hem perduda? Donchs ja no la podém recobrar.

Y aquí té 'l senyor Mañé cóm y de quína manera, en virtut del galimatias armat per ell, hem vingut á adquirir el trist convenciment de qu' estém condemnats á infelicitat perpetua sense escapatoria possible ni expectativa d' indult.

Sort, per xó, que á mí 'l director del *Brusi* no me la pega del tot.

Jo ja ho crech que 'l mon va malament y que aixó es un des-

gavell de dificil compostura.

Pero aixís com no m' escoltava al cansalader del llart, tampoch faig cas del senyor Mañé del *Brusi*.

Aném com aném, no perque s' haja perdut la fe, sino perque hem perdut l' *oremus*.

Aquí ho te, senyor cansalader, aquí ho te en pocas paraulas: hem perdut els bous... y ara busquém las esquellas.

A. MARCH.

UN NOY DEL DÍA

Molt paixit y molt mimat
el senyor Dimas te un nen
qu' es una preciositat.
Lo que ningú li ha ensenyat
en quatre dias ho aprén.

Son pare está en que 'l pobret
al col·legi 's pot malmetre;
diu qu' ell ja 'l farà anar dret
y mentres tant el baylet
no sab encare una lletra.

Aixó sí, 'l minyó denota
que tindrà un cap molt despert:
ell ja sab jugá á pilota,
ja fuma, ja te xicota
y fins va al Edén Concert.

Quan sent llegi á n' el diari
la qüestió palpitant
ó bé un fet extraordinari,
ell hi fa el sen comentari
com una persona gran.

Se las dona d' eloqüent,
son llenguatje es sempre gráfich
y fa gracia á molta gent
quan tot innocentament
diu un xiste pornográfich.

Pe'l carrer moltes vegadas
se 'l troba empaytant floristas,
pessigant á las criadas
y fins rebent garrotadas
dels papays de las modistas.

Ell al teatro va fogós
pe'l gruix d' unas pantorrillas
y allí no 's dona repós
fins qu' entra pe'ls bastidós
en busca de... *semasillas*.

Aixó li está bé á la cara
per qu' es un xicot de rals.
—¡Qu' es aixerit!—diu son pare
—y que 's maeo!—diu sa mare
Jo dich:—¡Ou' en sou l' animals!—

Y 'l nen va posant edat
plé de cinisme y de nyonya
mostrant sa precocitat
ab un xich de vanitat
y molta poca vergonya.

MAYET.

¡LLADRES!

¡Qué!... ¿Que 's pensan que cridant y esgarga-
mallantse 'n treuran alguna cosa?

UN NYEBIT MODELO

—¿Qué 'm donarán per deixarme retratar?

GRANADA PINTORESCA

La «Casa de Porras».

S' equivocan de mitj á mitj. Se veu que aixó dels
lladres saben bé lo que 's portan entre mans, y es
inútil lo que contra ells se fassi.

Lo que hauria de mirar el govern, ja que segons
sembla no hi ha medi d' exterminarlos, es de ferlos
agremiar y constituhir en corporació.

Y un cop agremiats ¡vingan contribucions al da-
munt d' ells, fins á baldarlos!

¿No es aquest lo millor sistema per matar las in-
dustrias?

Donchs aplicar lo á la dels caballers de *idem*, y á
veure si aixís se logra contenir lo seu desarrollo.

Perque de no acudir á aquest medi, no sé pas
ahont arribarém.

La Serra-Morena s' ha trasladat á Barcelona. De
cada deu gacetillas dels periódichs n' hi ha vuyt de-
dicadas á explicar robos... y las altras dugas á
timos.

Se roba de nit, de día, en poblat, en despoblat,
per descuyt, á má armada, espanyant portas, sense
fractura, pels terrats, pels soterranis...

No mes falta que s' entri pels balcons ab escala
de má ó per las xamaneyas baixant d' un globo.

Lo concert de lamentacions que per tot arreu s'
aixeca es deliciós. Apenas han tingut vostés temps
d' escoltar las exclamacions d' aquest, ja s' han de
girar per atendre á las queixas d' un altre.

—¡M' han robat!... Visch á Sant Pere... ¡M' han
reventat la porta y m' han buydat el pis!

—Jo visch á Sant Pau... ¡Acabo de ser víctima d'
un robo! ¡M' han desembrassat el pis, després de re-
ventarme la porta!

—¡Al Ensanche no hi ha seguretat! ¡Hi trobat la
casa saquejada!...

—¡Al casco antich no s' hi pot viure! ¡Els lladres
se m' ho han endut tot!...—

Es un foch granejat que no para un moment.

La veritat en son lloch, per xó. Lo qu' es els pobles agregats no poden queixarse, Potser en quant á serveys públichs y urbanisació están una mica olvidats; pero ¿per lo que toca al ram dels robos? A la mateixa altura que Barcelona.

Tants cassos hi ha á la Sagrera de Sant Martí, com á la carretera de Sans, com al carrer del Carme de la nostra ciutat. Al costat del *parte* en que 's dona compte del robo dels Josepets s' hi veu el qu' explica l' atraco de la plassa de Toros.

Ni 'ls agregats poden riures de Barcelona, ni Barcelona te 'l dret de burlarse dels agregats.

—¡Ay!—exclama Sant Martí.

—¡Uy!—fa Gracia, ab desespero.

—Lo mateix te dich, salero:
tots aném per un camí.

Tots; ells y nosaltres; nosaltres y ells. L' agregació, en el terreno de la realitat, potser encare ha de ferse, pero ¿en el terreno de la rampinya? Si hi ha algún poble que pugui queixarse per falta de lladres, que aixequi 'l dit.

De lo que 's queixa tothom es de falta de vigilancia.

Entre Barcelona y las aforas, lo menos hi ha dos ó tres batallons de municipals y un regiment de polissons.

¿En qué s' entretenen aquests senyors, mentres els lladres se dedican al exercici de la seva industria?

¿En qué?

La policia perseguint faltas á la moral.

Los municipals fent broma ab las porteras.

Sense que aixó sigui dit ab intenció d' oféndrels, als encarregats de la vigilancia de Barcelona pot molt bé comparársels ab els cargols.

Mentres plou, no 'n veurán ni un.

No mes surten quan ja ha passat el xubasco,
Per xó 'ls lladres may son *habidos*.

MATÍAS BONAFÉ.

FILATÉLICA

A cambi de petons y d' abressadas
de promesas y prechs,
vas regalarme un álbun molt artístich
de sellos de correu.

¡Qu' hermosa colecció y qué variada!
¡Qué 'n costa de diners!

¡Quánt enginy apilat y cuántas horas
perdudas malament!

Allí s' hi veuen sellos de mil formas
de tots colors y preus,
de totas las nacions civilisadas,
d' antichs y de moderns.

Perque la colecció siguiés complerta
no hi faltava res més

que tres sellos vulgars qu' ella guardava
com joyas de molt preu.

D' Infamia, d' Ignocencia y de Prestigi
s' anomenan els tres,
y en va per obtenirlos ab promesas
li ofuscava el cervell.

Topant sa terquedat ab ma insistencia,
sa negació ab mos prechs,
resolguerem els dos aquest conflicte
del modo que diré:

Lo sello del Prestigi va donarme'l
á cambi del meu seny;

lo sello d' Ignocencia vaig robarli
burlant sa bona fé,

y 'l sello de la Infamia va valguerlo
per frívol recort meu.

J. PUIG CASSANYAS.

PRINCIPAL

Lo Sr. Nadal es un bon senyor qu' encarnat en lo senyor Capdevila s' ha deixat veure sobre las taulas del Principal, ab lo propósit de fer riure al públich durant un llarga estona.

Inútil dir que ho consegueix valentse d' aquells medis que 'ls castellans ne diuen *de cajón*... encare que algunas vegadas lo calaix apareix excessivament revolt, perdent l' espectador lo fil de l' acció, que tan importa conservar si 's desitja sostenir l' interés de una obra escénica.

Fora de aquest inconvenient, abundan en *Lo Sr. Nadal* los tipos tirant á la caricatura, las situaciones cómicas més ó menos ben preparadas y 'ls xistes de diferent calibre, y disparats com á foch granejat.

En l' execució que en conjunt no passá de regular, se distingiren de una manera especial la Sra. Monner, qu' es l' excelent característica de sempre, tan natural aixís en lo dir com en la mímica, y 'l Sr. Capdevila pare y padri de la criatura.

ROMEA

Continuan las representacions del drama *La Llar*, ab la particularitat de haverli afegit un nou títul, puig ara s' anuncia aixís: *La Llar ó la faixa d' or*.

Tenint en compte l' aparatosa escena del enterro que figura en l' últim acte, crech que podria titularse: *La Llar ó Faixa y Caixa*.

**

Dimars s' estrená un sainete del Sr. Guillot, titulat: *Un ensaig del Tenorio ó las golfas del adroguer*.

L' obra pertany de plé al géro grollerot. Y no cal dir-ne res més.

CATALUNYA

L' estreno de la senmana ha recaigut en una combinació escénica parlada-cantada-mímica-ballable que porta 'l títul de *Los Automatas*.

Autors de la lletra: los Srs. Prieto y Ruesga. Autor de la música lo mestre D. Santiago López... per mes que l' autor del ball *Coppelia* podria dir:—Mestre: part hi vull.

Tant es aixís que á no existir *Coppelia*, difícilment haurían vingut al mon *Los automatas*.

L' obra siguié del agrado del públich, gracias en gran part al acert y á la bona sombra ab que 'ls actors l' interpretaren... y consti que aquesta vegada inclloch entre 'ls actors al coro de senyoras.

Lo Sr. Carbon representá un ganapia manxego dels que constituheixen la seva especialitat, en Leon un mestre de ball molt cómich, la Srta. Fernández una nina mecánica de qualitat superior. Y 'ls demés actors, com la Sra. Garcia y 'ls Srs. Asensio y Gallo competiren ab los avants mencionats en gracia y bona sombra.

Lo coro de senyoras cantant y ballant se feu acreedor á percibir doble jornal. Bé es veritat que 'l primer el cobra de l' empresa ab diners y 'l segon el percibeix del públich ab aplausos.

TIVOLI-CIRCO EQUESTRE

Dimecres se reproduí la gran pantomima titulada *La feria de Sevilla*, qu' es una de las mes vistosas y animadas que s' han posat may sobre l' arena de un Circo.

Produí molt bon efecte y siguié extraordinariament aplaudida.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Lo Sr. Cepillo ab una companyia de declamació de la qual ne forman part la primera actriu Rodríguez Valdivia, lo primer actor Miquel Muñoz y l' actor cómich Joan Colón, inaugura demá dissapte una serie de funcions en lo Teatro de Novedats, posant en escena 'l drama *Felipe Derblay*.

La troupe Watry que ab tant éxit treballava en aquest teatro s' ha trasladat al Gran-via.

**

COSTUMS DEL CAMP (per B. GILI ROIG).

La capta de la guilla.

Lo próxim diumenje lo pianista Sr. Malats donará en lo *Teatro Lírich* un escullit concert. Entre las pessas que figuran en lo programa s' hi contan las següents: *Sonata* obra 28 de Beethoven; *Concert en fa menor* de Schumann; *Rondó capritxós* de Mendelssohn y la *Polonesa* de Paderewsky. Algunas de aquestas pessas serán tocadas abacompanyament de orquesta dirigida pel mestre Nicolau.

Lo concertista Malats es un dels pianistas de cap de brot. A París, á Madrid, á tot arreu hont ha tocat s' ha fet admirar com á tal, emportantse'n las ovacions del públich y 'ls elogis unánims de la crítica. Fill de Barcelona, no duptém un moment que 'l *Teatro Lírich* diumenje 's veurá concorregut com en las grans solemnitats. Qu' en Malats s' ho mereix, aquí á Barcelona ningú ho ignora.

N. N. N.

CARLES BOSCH DE LA TRINXERIA

Acaba de morir á la Junquera á una edat avansada. Tart vingué al camp de las lletras; era ja un home madur quan al any 87 doná á llum son primer llibre ab lo títol de *Recorts de un excursionista*. La publicació de aquesta obra revelá l' existencia de un escriptor de verdader temperament. En ella esplayava 'ls seus entusiasmes d' excursionista ab un estil vibrant, colorit, altament sugestiu. Tot lo que pintava era viscut y tenia color y moviment, ayre y llum; reflectintse com l' imatge en lo mirall, en l' atenció del lector.

No menos celebrat sigué son segon aplech titulat: *Pla y Montanya*, al qual anaren succehint altres llibres, entre 'ls quals recordém los següents: *L' hereu Noradell*, estudi de familia catalana; *De ma cullita*, aplech d' estudis, viatjes, rondallas, recorts y excursions; *Montalba*, novela catalano-rossellonesa; *L' hereu Subirà*, altre estudi de familia catalana; *Tardania*, curiosa colecció d' estudis y quadros, en la qual fins s' ocupa d' ortografia catalana, de cansons populars y de Folk-Lore, y finalment *Lena*, novela catalano montanesa, publicada l' any 94, y q. es l' últim llibre que li coneixém. En menos de vuyt anys, vuyt volums. Pochs escriptors del renaixement catalá poden envarirse de una producció tan considerable.

Carles Bosch de la Trinxeria, educat á Fransa, pero amant fins al deliri del Pirineu y de las terras catalanas que á l' una y á l' altra banda de la serra s' extenen, ó sian l' Empurdá y 'l Rosselló, ofereix la figura simpática del literat qual ploma xamosa s' ha consagrat constantment

á descriure baix un aspecte optimista fundament sentit, tipos, costums, paissatjes, excursions, ab una forsa d' expressió verdaderament encantadora, y ab una fidelitat que 'n diríam fotogràfica, si 'l procediment purament mecánich de la fotografia pogués tenir lo valor que alcanza tota emanació de l' ánima del escriptor y del artista. Molts de sos quadros y no pochs fragments de sas novelas, per altra part un bon xich candorosos, quedarán com á modelos de aqueixa encisadora literatura expontánea, plena de frescor y de puresa, lliure de trabas retóricas, y per lo mateix vigorosa y rica de sava com los arbres del bosch que admiran per son salvatge aspecte y per sa robustesa centenaria.

Tractant de algunas de sas obras, á sa aparició, recordém haver manifestat que 'l Sr. Bosch de la Trinxeria, mes que un escriptor catalá á la manera artificiosa de molts, era un pintor exquisit de la terra ahont transcorregué sa existencia, usant pera expressar ab major forsa sas impressions, la llengua especial dels fills del Empurdá y del Rosselló, y enriquint ab ella aqueixa hermosa varietat, que constituheix l' esplet de nostre renaixement literari.

Y tant com l' escriptor valia l' home.

Quants tenian ocasió de visitar-lo ja en son domicili de la Junquera, ja en algún siti del Pirineu, ahont mentres podia anava á estiubejar, sortian encantats de la amabilitat de son tracte, de las efusions carinyosas de son esperit franch y obert á totas las ideas nobles y generosas y sobre tot á la admiració que desperta l' espectacle de la naturalesa.

Mes ab l' edat aná perdent las forsas: de primer li faltá la cama, aquella cama dura de cassador y d' excursionista incansable que li permetia recorre 'ls sitis mes isarts de la cordillera; després se torná sort, privantlo la pérdua del oido de una gran facilitat en aquella vida de relació social, que li era tan grata. Sols li quedava la vista per admirar de lluny las terras que 'l tenian corpres y 'l cel que las aixepluga; y ab la vista conservava també 'ls bons recorts dels días hermosos de la seva joventut y edat viril.

A sa desolada familia enviém l' expressió del condol que 'ns produheix la pérdua de un home tan simpátiich y de un escriptor tan característich y plé de aquell difícil mérit propi, no enmatllevat, que 's reflecta en totas y cada una de las sevas obras.

J. R. R.

L' HOME

EN SA INFANCIA

Rampellut, baladrer y tarambana
tot lo sant día 'l sentiréu que crida,
de lo dels altres es golut sens mida
igual que si en sa casa patís gana.

Si 'l fan aná al colégi fa campana
y trota pels carrers sens fré ni brida;
deixat, bagarro, y brut, li es mitja vida
la pols, lo engrut y 'l fanch que l' engalana.

D' un sant apuraria la paciència
ab sa poca vergonya y sa malícia;
y l' home, finalment, durant sa infancia
en lloch del angelet tot ignocència
que hauria hagut de ser nostra delícia,
no es més que un nas de mochs sense sustancia.

EN SA JOVENTUT

Llegeix tan sols taurómacas revistas
y escriu no més cartetas amorosas;
de lletras y arts te ideas molt con osas
puig tots sos Deus son toros y modistas.

Sos únichs mals de cap son las conquistas
donant la preferència á las més sosas:
segueix totas las modas fastigosas
y balla, y juga, y roda per las pistas.

Ab molta vanitat y poch sanderi
l' estúpit y orgullós jove del día
prefereix á un bon llibre un bon tiberi,
y en lloch de sé un modelo d' energia
es de la especie humana en perjudici,
un *Chimpancé* degenerat pel vici:

EN SA VELLESA

Libidinós y brétol per essencia
va no més ahont ensenyan pantorrillas;

FILOSOFÍA INFANTIL

asarnovas Clerch

—Portar jo llenya...
ipsé!... tant se val:
que á mi me 'n donguin,
jaixó 'n sab mal!

pert els estreps veyent unas faldillas,
més líbrichs sent, com més creix sa impotencia.

Presúm de *pollo* y volguent fer presencia
se pinta lo cabell y las patillas;
y es, no un vell de cor sá y costums senzillas,
sino un vellot sens modos ni prudencia.

Llegeix tan sols folletos pornográfichs,
sab contá cuentos porchs ab gestos gráfichs
y per tot ell traspúa baba impura.

Lo vell d' avuy, de la vellesa afable
á qui sos blanchs cabells fan respectable,
sols es la repugnant caricatura.

CLARA DOU.

No sé que pagaría perque 'l rey de Siam vingués
á Barcelona. ¿Y saben per qué? No per satisfacer la
curiositat de veure'l, que després de tot un rey mes
ó menos moreno, mes ó menos groch es un home
com els altres.

Me 'n alegraría únicament per veure que farían
els senyors de la *Fulla*.

Perque 'l rey del *ensiam* en materia de donas es
un tremendo. Conta á centenars las esposas legítimas
y á milers las concubinas. Fins té una guardia
de honor formada per las verjes mes vistosas del seu
país... y quan una li cau al ull, deixa de ser Mascota.

Dats aquests antecedents, voldria veure quina
conducta observarían els Pares de familia. ¿Se po-
sarián en contradicció ab los mes alts poders del
Estat que han colmat de atencions y obsequis á
Chulalongkorn? O be...

Cá: no 'ns hi trenquém el cap. Los pares de fami-
lia mes púdichs, estich segur que li dirían:

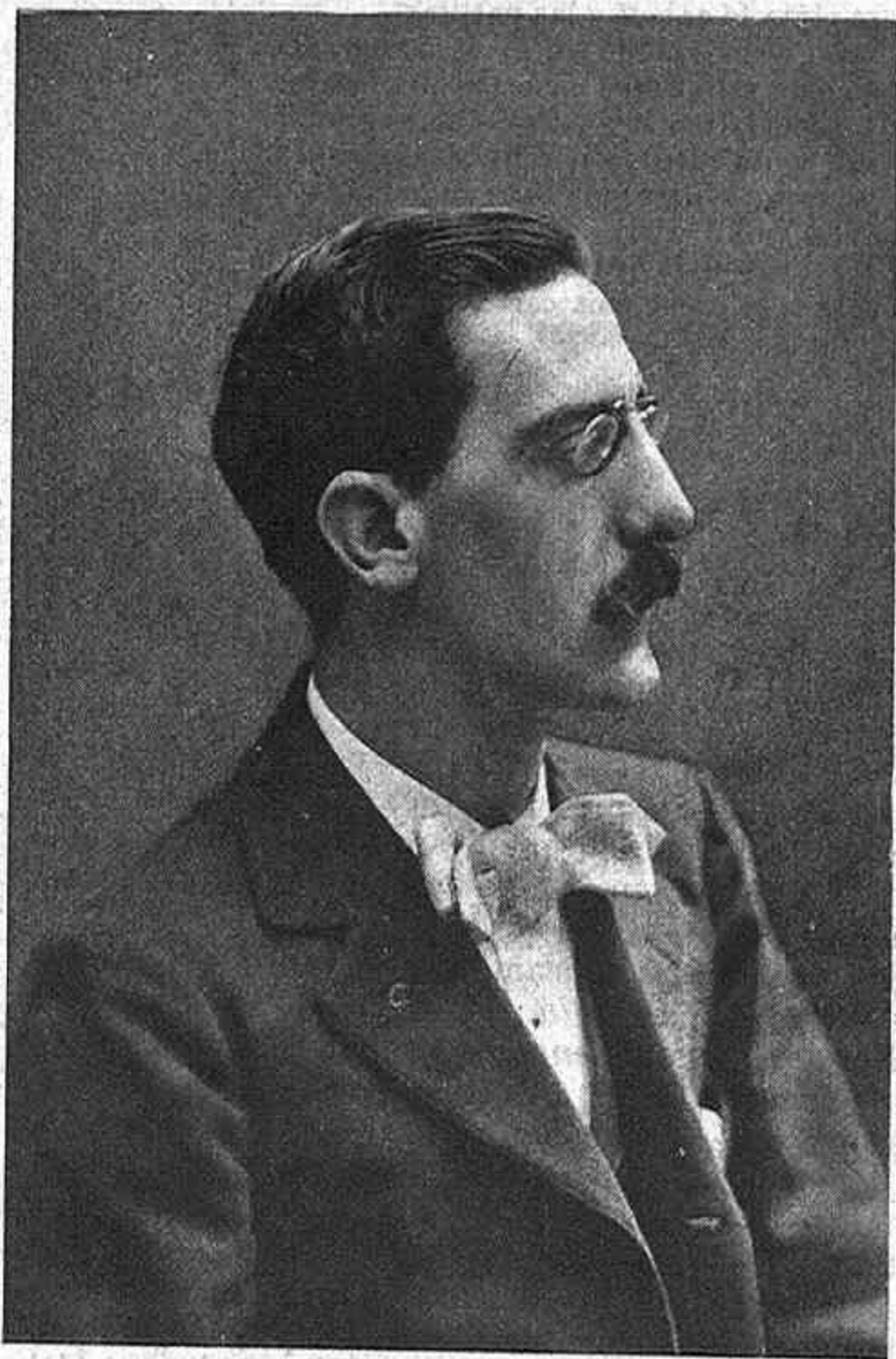
—M^gestat: estém á las sevas ordres: quan ne-

DESPEDINT Á DON EDUARDO

—Guardarém la seva imatge,
grabada en els nostres cors
—També jo de Barcelona
me 'n porto... hermosos recorts.

LOS NOSTRES ARTISTAS

J. MALATS

Distingit pianista catalá.

cessiti algún ministre d'empuje que l'ajudi á cumplir la seva missió, disposi de nosaltres.

**

Y á propòsit de Chulalongkorn.

Aixís com aquí á Espanya vá voler assistir á una corrida de toros, que per cert no'l vá distreure gens, á Fransa demaná que li ensenyessin la guillotina, com aixís van ferho.

La máquina escapadora li vá agradar de veras. Sols qu'ell hauria volgut véurela funcionar. Aixís vá manifestarho.

Y al dirli que no hi havia de moment cap reo en disposició de ser executat, respongué:

—Aixó ray, agafin un parell de criats del meu servey, y coll á terra. Ja están pagats.

Com es natural varen tenirli de fer entendre que las lleys dels pobles civilisats d'Europa no consenten á ningú, ni als mateixos reys, tan bárbaros capritxos.

Chulalongkorn devía quedar pensant:—¿Si no poden tallar uns quants caps, que farán los reys d'Europa per divertir-se?

A propòsit del naufragi del vapor *Tritón*, *La Publicidad* insertá un telegrama que contenía 'l següent párrafo:

«Los vapores *María Cristina* y *Luisa* recogieron á 33 personas y 15 soldados y los condujeron á la Habana.»

Tres soldats que fá poch han vingut de Cuba 'm dirigeixen una atenta carta, pregantme trasmeti á *La Publicidad* las següents preguntes:

¿Es, per ventura, que 'ls soldats no som personas? En cas que no ho siguém ¿podria manifestarnos quina diferencia hi ha entre las personas y 'ls soldats?»

Quedan complascuts los autors de la carta.

Publicava l' altre día 'l *Brusi* un llarch article titulat: «*El arte de dormir.*»

L' article está be; pero hi falta una dedicatoria. Una dedicatoria aixís concebuda:

«Al ex-alcalde de Barcelona D. José Nadal.»

Las placas que cubreixen los registros de la llum eléctrica continúan fent de las sevas.

L' altre día la que 's troba situada en lo carrer de Fernando cantonada al de Avinyó, vá clavar un tremendo sotrach á un dependent de una perruqueria que inadvertidament vá trepitjarla.

Al dependent van erisárseli 'ls cabells.

No será mal que la empresa fassi inscriure á cada placa la següent inscripció:

«*Peluqueria eléctrica.—Se eriza el pelo gratuitamente.*»

Sortint del *Eldorado* la nit del estreno de *Los autómatas*, deya un concurrent:

—No m' ha agradat pas, y fins hi trobat extrany que no parlessin de Cuba.

—¿Y per qué havían de parlarne?—li preguntá un amich que sortía ab ell.

—Com que 'l títul s' ho porta....

—No t' entench.

—Si home: *autómatas* y *autonomistas* ¿no ve á ser una mateixa cosa?

Llegint el *Noticiero*:

—Mira, noy—deya un elegant—un tallador inglés que ofereix los seus serveys. Val la pena de anarlo á veure.

—Si es inglés en tota l' extensió de la paraula—li respongué un company—no hi tinch cap inconvenient.

—Que vols dir ab aixó de inglés en tota la extensió de la paraula?

—Senzillament, que després de fer un traje no cobri 'l compte. Ja veus que si 'l cobrava perdria la nacionalitat.

Lo género xich se vá introduhint á París.

Després de *La Gran-vía* s' ha posat en escena *La Chula*, que es un poti-poti escrit sens altre objecte que aprofitar algunas pessas de música de diverses sarsuelas.

Un éxit tingué *La Gran vía* y un éxitás ha tingut *La Chula*.

L' arreglador d' una y altra obra, es lo meu amich Ensenyat, que ha donat probas de ser especialista en aixó de *prendre le poil aux parisiens.*

Atlot: que sigui l' enhorabona.

Ab tota la tranquilitat del mon, alguns magatzemistas d' oli han acudit al Ajuntament sollicitant permís pera mesclar ab el d' olivas altres olis no nocius á la salut pública.

Es á dir: han demanat al Ajuntament que se 'ls autorisi per fer la patota... perque, aixó sí, 'ls magatzemistas son molt compassius y creuen que ab la barreja podran expendre l' article mes barato, facilitant la seva adquisició á las classes pobres.

En aixó han fundat la seva sollicitut.

Encare que l' Ajuntament se 'ls ha tret del davant, bó será que no 's descuidi, practicant ab tot rigor las visitas d' inspecció... y al primer que fassi

una putineria, ja cal que procurin deixar-lo *ben amant*.

En lo número pròxim de LA ESQUELLA ja suposaran los nostres lectors que no hem d'olvidarnos de la commemoració dels difunts.

Sí, senyors, sí: ho farém... y sense alteració en lo preu del número, y aixó qu' inclourém en els preciosos dibuixos deguts á nostres artistes mes celebrats.

En fi, res mes hem de dir als nostres constants lectors. Lo pròxim divendres veurán lo que som capassos de fer en son obsequi.

Lo distingit artista Sr. Berenguer te exposats en lo Saló Parés alguns quadros, quals assumptos están presos tots ells de la pintoresca vila de Cadaqués.

Carrers, patis, trossos de platja y altres accidents maritims están reproduhits ab una veritat qu' enamora, y ab un domini del dibuix y del color, propi de un verdader artista.

Que 'l Sr. Berenguer val molt, clarament ho revelan sas exquisidas obras; pero aquestas proclaman ademés qu' es un digne fill de la xamosa vila de la qual ab tan carinyo sab interpretar las típicas bellesas.

Sos paisáns li agrahirán sempre que consagri 'l seu talent pictòrich á ferlas coneixer y admirar lo mateix dels profans que dels intel·ligents.

No deixa de ser curiosa la següent anécdota qu' espigolo en un periódich estranger:

Un inglés que passava per un passeig públich de Berlín parlant ab un amich, exclamá de prompte:

—L' emperador está tocat del bolet.

Ho sentí un agent de policia, y acostantse al inglés li digué:

—Seguime.

—Ahont?

—A la prevenció.

—Y ara ¿per qué?

—Perque acabéu de dir boig al emperador... jo mateix ho he sentit... no ho neguéu pas.

—Es cert—respongué l' inglés ab molta flemma—pero 'm referia al emperador de Russia.

—Aquesta sí que no passa—replicá 'l polissón—no hi ha cap més emperador boig sino 'l de Alemania. ¡Quina planxa!...

Sembla que 'ls tenedors de láminas del empréstit municipal que tenen depositats los seus títuls á la sucursal del Banch d' Espanya encare no han pogut cobrar lo cupó vensut lo día primer de juny últim.

Crech que 'ls regidors y l' arcalde dirán:

—Aquests tenedors ray, poden esperar que 'ls paguin ab mes comoditat que 'ls altres. ¿No diuen que tenen los títuls al Banch? Donchs que s' hi *asentin*.

Lo distingit compositor Sr. Albéniz se troba accidentalment á Barcelona... y dich accidentalment, perque, segons noticias, partirá en breu per l' estranger.

Si no recordo mal, lo Sr. Albéniz, havia promés donar als filarmónichs barcelonins las primicias de una nova ópera qu' estava component y que sens dupte tindrà ja acabada.

Una cosa desitjan saber els que ab tant entusiasme aplaudiren son *Henry Clifford* y sa *Pepita Jiménez*: ¿la nova partitura la deixarà á Barcelona ahont ab tants admiradors conta ó se l' emportará tancada á la maleta?

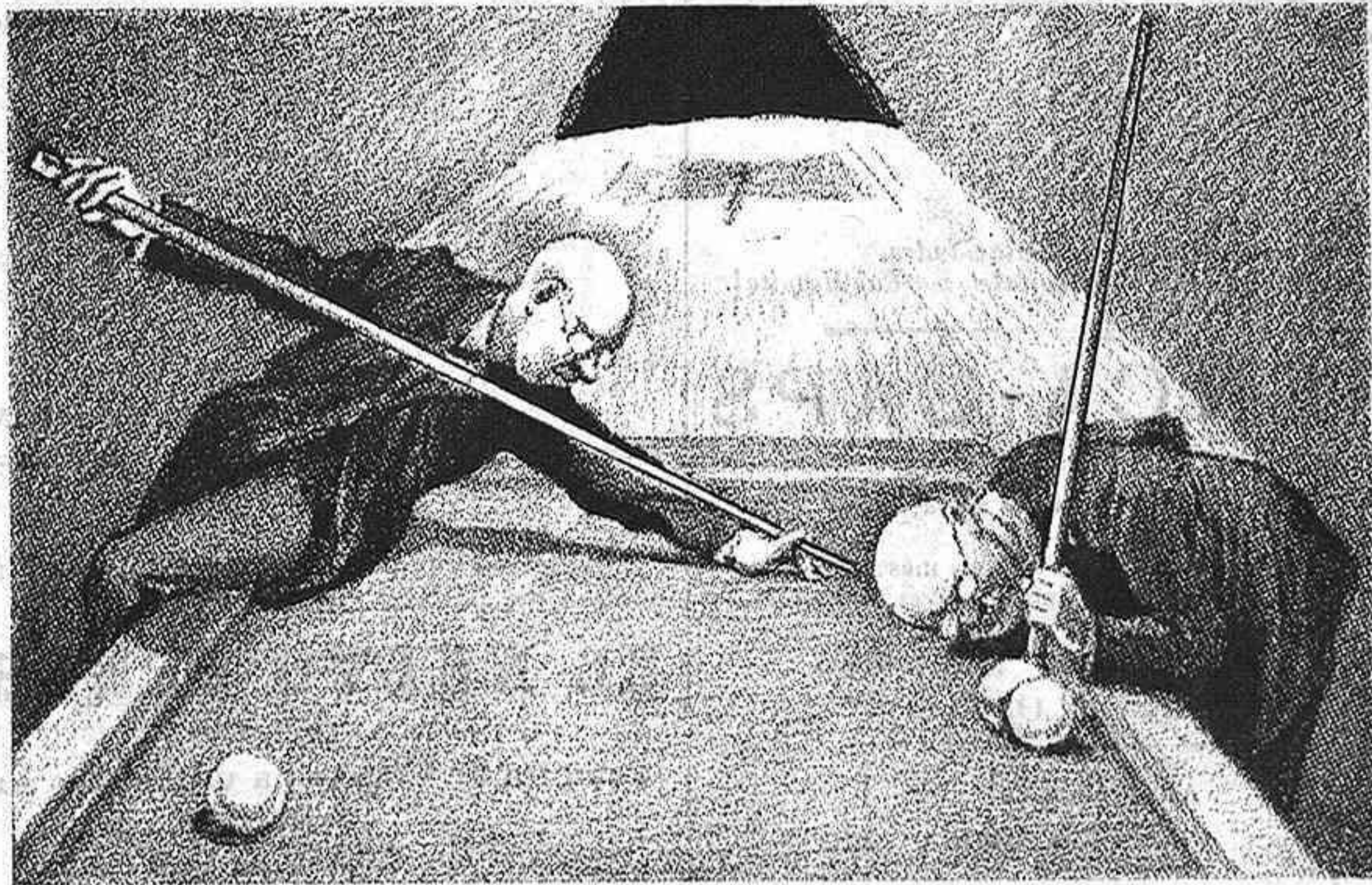
Si tingués prou autoritat, diria com lo president de qualsevol Assamblea:

«Lo Sr. Albéniz té la paraula.»

Un que acaba de fer un viatge circular, detenintse en las principals estacions del trajecte, deya á propòsit de aquesta manera de recorre mon:

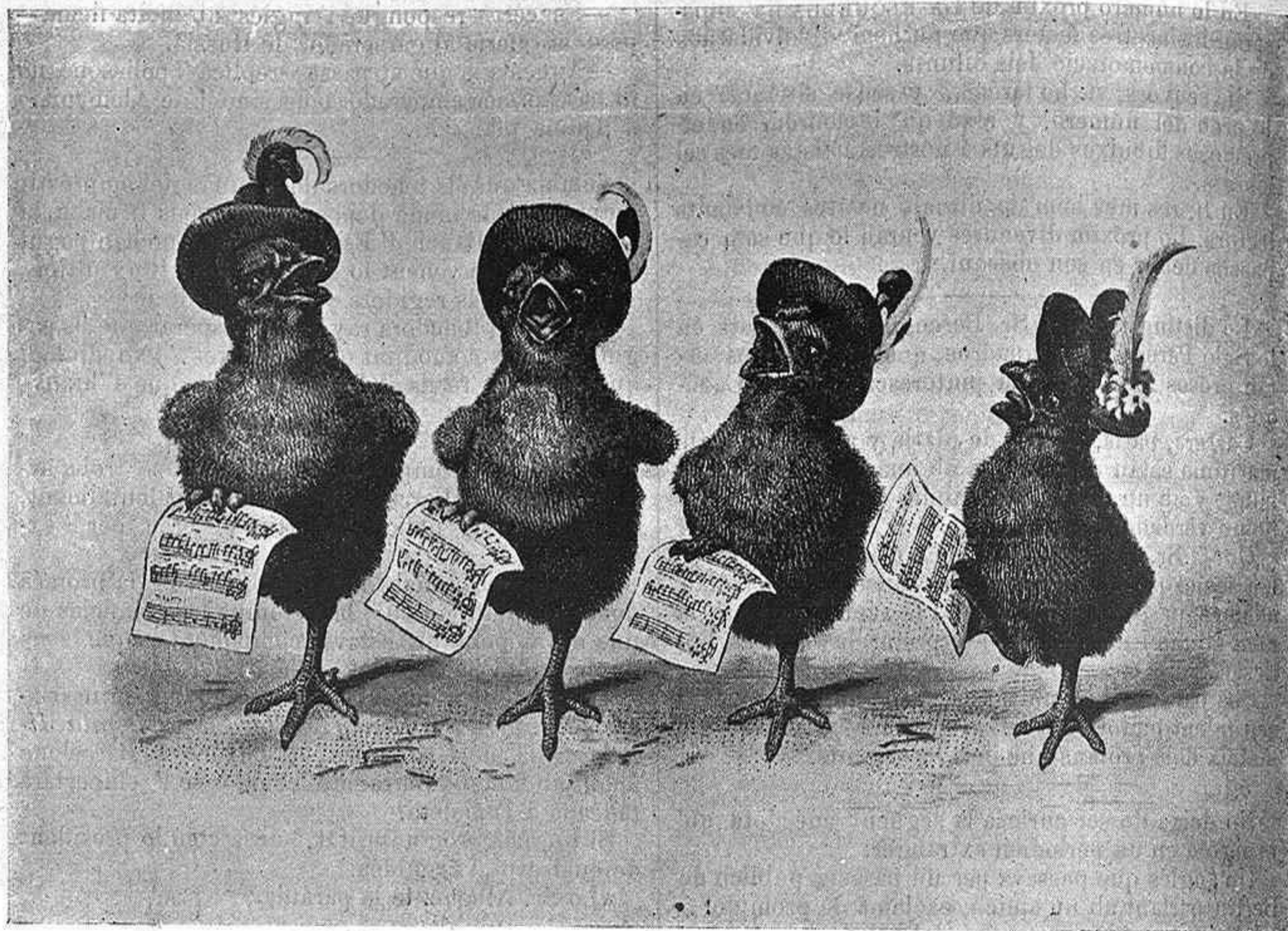
—Lo viatjar aixís te una ventatja, y es que 'l passatjer cambia cada nit de pussas.

JUGADORS CURTS DE VISTA

—Aquesta sí que va sola...
¡Veurá quina carambola!

ENSAIG

—¡Atenció, cantants ilustres!
Que lluheixi be 'l treball,

y, sobre tot, feu de modo
de no deixá anar cap gall.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Vi-o-la.*
- 2.ª ENDAVINALLA.—*Lo cotzero.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Dolores.*
- 4.ª ROMBO.

M
M A R
M A R I A
M A R C E L O
R I E R A
A L A
O
- 5.ª FUGA DE CONSONANTS.—*La Salamandra.*
- 6.ª GEROGLIFICH.—*Nat al Hospitalet, mort al Hospital.*

TRENCA-CAPS

XARADA

—Quant *dos-tres* que 'm costa, Inés,
aquesta *tot* de caoba?
—¿Deu rals?—*¡Primera!* y sis més.
—Donchs me sembla molt *hu-tres*,
perque ja veu que no es nova.

ENRICH BAUSÁ.

TRENCA-CLOSCAS

AGNA CAPDAL
AMÉRICA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo
títul de un periódich catalá.

J. DURBÁN.

ANAGRAMA

Lo *total* será bó y creix,
pero es *tot* com ell mateix,
cada punt de casa 'm faig
y aixó 'm dona molt enuig.

TAP DE SUBO.

GEROGLIFICH

L
A = O
O
K M
I I I
:
PATLLA

R. NALLTUR M.

AVISO

El martes próximo pondremos á la venta la nueva
edición del popular drama

EL NUEVO TENORIO

DE LOS SEÑORES

Joaquín M.ª Bartrina y Rosendo Arús y
Arderiu.

Precio 2 pesetas.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

IMPORTANTISIM

L' ALMANACH
DE
LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA

estant molt adelantada l' impressió, veurà la llum pública dintre de poch.

Poden los corresponsals fer lo pedido sens perdua de temps.

La Esquilla de la Torratxa

de la próxima semana estará dedicada á la festa dels MORTS

Ilustrarán lo número los reputats dibuixants M. Moliné, J. Blanco Coris, J. Cabrinetty, F. Gómez Soler, Ramón Miró y J. Pellicer Monseny, lo text degut als mes notables escriptors de la terra. Lo preu apesar de la esplendides será com sempre **10 céntims.**

COLECCIÓN DIAMANTE [Edición López]

Acaba de ponerse á la venta el tomo 55

PECCATA MINUTA

POR EL CHISPEANTE AUTOR **FELIPE PÉREZ Y GONZALEZ**

Un tomo 16.º con una cubierta al cromo Ptas. 0'50.

Pídanse catálogos de esta Colección, que enviaremos gratis á cualquier punto.

LLEGÓ YA EL
ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE
Ó SEA

Pequeña Enciclopedia popular de la vida práctica

Muy pronto se pondrá á la venta

PRECIOS!

En rústica, Ptas. 1'50

Encuadernado, Ptas. 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA TEATRAL (per J. Blanco Coris.)

Una panera de flors humanas.